

2-2025 Revisjon av veiledning for å utarbeide prøvetakingsplan for drikkevann

Forslagsstiller

Norsk Vann sekretariat

Målsetting for prosjektet

Revidere Norsk Vann rapport 244/2018 «Veiledning til utarbeidelse av prøvetakingsplan for drikkevann».

Bakgrunn

Veiledning 244/2018 omhandler krav, metoder og anbefalinger til å lage en prøvetakingsplan for rutinekontroll av drikkevann, som skal rapporteres til Mattilsynet. Veiledningen ble skrevet for å hjelpe vannverkseiere med å lage en prøvetakingsplan som tilfredsstiller kravene til prøvetaking i drikkevannsforskriften (2017). Rapport 244/2018 har tilhørende skjema som vannverkseiere kan velge å bruke i arbeidet. En «kort veiledning» beskriver metoden i rapporten med noen mindre justeringer.

Veiledning 244/2018 (med tidligere versjoner) har tjent vannbransjen godt gjennom å både gi faglige vurderinger og være hjelpemiddel til å utarbeide prøvetakingsprogram for drikkevann. Dokumentene må oppdateres iht. gjeldende lovverk og ny kunnskap, for å beholde sin relevanse, særlig for små og mellomstore vannverk.

Norge innførte prinsippene om risikobasert tilnærming, med helhetlig systematikk for å beskytte drikkevannet fra kilde til tappekran, allerede med gjeldende drikkevannsforskrift (2017). Revidert drikkevannsforskrift (2025?) forventes å kreve at farekartleggingen og farehåndteringen gjennomgås og oppdateres jevnlig inkl. vurderinger av historiske analyseresultater.

Revidert drikkevannsdirektiv har bl.a. målsetting å takle nye forurensninger som hormonforstyrrende stoffer og PFAS. Ny parameter er bl.a. Bisfenol A. Basert på funn i farekartleggingen skal vannverkseieren vurdere om råvannsprøvene og drikkevannsprøvene må analyseres for flere parametre, inkl. PFAS og f.eks. observasjonslistens 17-beta-østradiol og nonylfenol («Watch list»).

Forskriften endrer også krav til noen andre analyseparametere, deriblant intestinale enterokokker i råvann, klorat, kloritt, Haloeddiksyre (HAA5), Mikrocytin-LR (toxin produsert av cyanobakterier) og uran. For enkelte angitte parametere (kobber, nikkel, bly) skal vannprøve tas fra tappepunkt hos abonnent. Vannverkene får videre et utvidet ansvar for å sikre at kravene til laboratorienes kompetanse og bruk av analysemetoder oppfylles.

Revidert drikkevannsforskrift kan komme til å utfordre bransjens anerkjente forståelse av hva som er formålet med rutinemessig vannprøvetaking (rutinekontroll), deriblant prinsippet om representative prøver. Utkastet til revidert forskrift inkluderer krav til analyser av turbiditet og somatiske kolifager, som i utgangspunktet dokumenter driften av vannbehandlingsanleggene (operativ overvåking). Drikkevannsdirektivets krav til operasjonell overvåking i tillegg til overholdelsesovervåking (compliance monitoring). Operativ overvåking på vannbehandlingsanlegg er tidligere beskrevet i NV rapport 148/2006. Det er behov for begrepsavklaringer med beskrivelser av rutinekontroll, operativ overvåking, risikobasert prøvetaking, utvidet prøvetaking og representative prøver, med tilhørende dimensjonering av relevante prøvetakingsplaner for rutinekontroll.

Granskingsrapporten etter Askøy-hendelsen 2019 pekte på manglende fokus på drikkevannsforsyning som kritisk infrastruktur, deriblant manglende rutinemessig prøvetaking i høydebasseng. Flere ledningseiere har opparbeidede erfaringer med å ta i bruk ulike metoder for å overvåke vannkvaliteten på distribusjonsnettet, se Norsk Vann rapport 279/23.

For revidert veiledning kan følgende behov også påpekes:

- ivareta en kort veiledning (2-sider) som raskt setter mindre vannverkseiere på sporet uten å måtte lese hele rapporten
- forbedre struktur og funksjonalitet på skjemaer, som vannverkseiere kan velge å bruke i arbeidet
- definere begreper som vannbransjen kan enes om
- etablere systemer for løpende oppdatering av relevante verktøy, deriblant skjema
- definere hvordan vannverkseieres opplysningsplikt overfor innbyggere bør ivaretas

Innhold

Målgruppen er fortrinnsvis små og mellomstore vannverk, men veiledningen kan også være relevant for større vannverk, analyselaboratorier og rådgivere.

Prosjektet avgrenses til revisjon av rapport 244/2018, supplert med nytt relevant innhold.

Revisjonen må som et minimum ivareta:

- Gjennomgang av relevante krav i revidert drikkevannsforskrift og ev. gjeldende EU drikkevannsdirektiv.
- Identifisering av eventuelle uklarheter i tolkning av EU-direktivet og drikkevannsforskriften, og sammen med Norsk Vann og

styringsgruppen søke å avklare disse i dialog med Mattilsynet.

- Revisjon av NV rapport 244/2018
- Utarbeidelse av oppdaterte skjema som fungerer som hjelpemiddel for å utarbeide prøvetakingslaner
- Oppdatering av en kort veiledning, som er aktuell og treffsikker uten å måtte lese hele rapporten
- Forslag til hvordan kontinuerlig utvikling og oppdatering av hjelpeskjema kan ivaretas.

Rapportering og produksjon

Styringsgruppen skal ta stilling til om riktige formidlingsløsninger er valgt

Gjennomføring

Prosjektet vil blant annet bestå av følgende gjøremål:

- Møte i styringsgruppa for å gjennomgå prosjektbeskrivelsen
- Innhente rådgiver
- Avholde oppstartsmøte (fysisk eller digitalt) mellom styringsgruppe og rådgiver for prosjektet for å drøfte nærmere hvordan prosjektet best skal løses, herunder antall møter og framdriftsplan
- Innhente nødvendig grunnlagsinformasjon for å besvare oppgaven, inkludert erfaring fra ulike interessenter
- Identifisere eventuelle uklarheter i tolkning av drikkevannsforskriften og EU-direktivet, og sammen med Norsk Vann og styringsgruppen søke å avklare disse i dialog med Mattilsynet.
- Utarbeide et forslag til rapport med vedlegg
- Gjennomføre workshop med styrings- og referansegruppe for drøfting av leveranse og resultat
- Gjennomføre høring av revidert resultat (rapport mm) i styrings- og referansegruppen, og relevante aktører som Mattilsynet.
- Utarbeide endelig leveranse
- Avholde avslutningsmøte (fysisk eller digitalt) mellom styringsgruppe og rådgiver for å behandle endelig resultat/ produkter
- Utarbeide endelig leveranse
- Markedsføre og formidling resultatene

Organisering/deltakere

Prosjektet styres av en styringsgruppe med 4-5 representanter fra Norsk Vanns medlemmer, som er oppnevnt av Norsk Vann. Det forventes at styringsgruppe og rådgiver møtes 3 ganger (oppstartsmøte, workshop, avsluttende møte) og at øvrig kommunikasjon er per mail/tlf. Enkelte av styringsgruppens medlemmer vil delta i dialogen med Mattilsynet.

Styringsgruppen vil foreslå deltakere i en referansegruppe fra Norsk vanns medlemmer supplert med ekstern kompetanse. Referansegruppen blir invitert til workshopen og til å gi innspill til rapporten.

Norsk Vanns sekretariat vil ivareta prosjektadministrasjon, ev. trykking/markedsføring mv.

Kostnader/finansiering

Prosjektkostnader er anslått til kr og skal i sin helhet finansieres av Norsk Vann prosjekt. Prosjektet har følgende budsjettposter:

<i>Kostnader</i>	
Faglig utredning og rapportering	460 000
Møter styrings-/referansegrupper	20 000
Trykking og formidling	30 000
Prosjektadministrasjon	90 000
Uforutsett	30 000
Totalt	630 000

<i>Finansiering</i>	
Norsk Vann prosjekt	630 000
Ekstern	
Totalt	630 000

Posten «Faglig utredning og rapportering» angir maks. ramme for utredningsarbeidet, herunder timekostnader, reisekostnader, møter og ev. biomkostninger.

Tidsplan

Ønsket oppstart av prosjektet er så snart finansiering og administrative forhold er avklart. Rapporteringsdato fastsettes når litteraturstudie er gjennomført og prosjektplanen er utarbeidet. Forventes slutført i 2026.

16.10.24 Astri Fagerhaug, Norsk Vann

Kriterier	
1) Er prosjektet i samsvar med strategiplanen?	Ja
2) Er prosjektet innenfor en av følgende prosjektkategorier: a) tekniske veiledninger/rapporter, b) forvaltningsveiledninger/-rapporter eller c) strategiske prosjekter/utredningsprosjekter	a)
3) Er prosjektet egnet til å løse utfordringer for ulike medlemskategorier?	Ja
4) Fører prosjektet til utvikling av nye veiledninger/verktøy?	Eksisterende rapport blir revidert.
5) Er prosjektet tilstrekkelig stort til å gi et tilfredsstillende resultat?	Ja
6) Er det sannsynlig med økonomiske bidrag fra eksterne miljøer til prosjektet?	Nei
7) Er det sannsynlig at bevilgningen vil være utløsende for eksterne FoUI-prosjekter og -midler?	Nei

---

Direktørens forslag til prioritering for 2025:

Gjennomføres i 2025. Prosjektet vært utsatt gjentatt ganger i påvente av revidert drikkevannsforskrift. Det forventes at ny forskrift publiseres senest første halvår 2025. Følgelig er det ønskelig å oppdatere prøvetakingsveiledningen i 2025.

Innspill i høringsrunden

Samfunnskomiteen:

God timing ift drikkevannsforskrift.

Støtter direktørens anbefaling.

Avløpskomiteén:

Kjempeviktig.

Støtter direktørens anbefaling.

Vannkomiteén:

Vannkomiteen støtter direktørens anbefaling. Verktøyet kan hjelpe mange, forutsatt rask oppstart (gjerne før rev. forskrift vedtas).

Direktørens innstilling til styret:

Gjennomføres i 2025.